

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 70)

Το γιατί και το πώς στην Παιδεία

Καλοδεχούμενος είναι κάθε φορά ο διάλογος για την Παιδεία. Απαραίτητη, ωστόσο, προϋπόθεση είναι να κατανοούμε το τι εννοούμε Παιδεία. Μήπως, όμως, μερικοί εννοούν ακόμα, μόνο την εκπαίδευση στη διδακτέα γνωσιακή ύλη; Παρακολουθώντας τον νέο εθνικό διάλογο, ο κάθε ενδιαφερόμενος αναγνώστης θα βρει πάλι – μαζί με τον πλούτο ιδεών, οραμάτων, προτάσεων – και σωρεία εκπαιδευτικών προβλημάτων.

Η προσέγγιση των εν λόγω εκπαιδευτικών ζητημάτων μπορεί να είναι συχνά άριστη, αλλά η προσθετική μη επίλυσή τους καταλήγει στη δημιουργία του υπαρκτού ελλείμματος Παιδείας. Δεν έχουμε ουσιαστικό έλλειμμα εκπαίδευσης. Οι παρεχόμενες γνώσεις καθιστούν λ.χ. τους αποφοίτους των πανεπιστημίων μας ευπρόσδεκτους σε άλλες προηγμένες χώρες. Γιατί, λοιπόν, Παιδεία; Διότι η καλλιέργεια, η μόρφωση, οι αρχές μας, οι αξίες μας, η Παιδεία μας δηλαδή, είναι που μας κάνουν ανθρώπους – όχι η εκπαίδευση από μόνη της. Μπορεί, βέβαια, η Παιδεία και η εκπαίδευση να είναι οι δύο διαφορετικές όψεις του ίδιου νομίσματος, της μάθησης, αλλά όταν παίζουμε με την τύχη των νέων γενεών, είναι άλλο η κορόνα κι άλλο τα γράμματα. Γι' αυτό η έμφαση πρέπει να είναι στην Παιδεία, κάτι όμως, που δεν τεκμαίρεται από τον τρέχοντα διάλογο ως τώρα. Κι εδώ έρχεται και το πώς.

Πώς, δηλαδή, θα μετουσιώσουμε έναν άγουρο παιδικό εγκέφαλο σε μian αξιακή προσωπικότητα; Συλλαβίζουμε συνέχεια την αναγκαιότητα καλλιέργειας της κριτικής σκέψης του μαθητή, της δημιουργικότητάς του και άλλων ποιοτικών χαρακτηριστικών, περισσότερο όμως, υπό το πρίσμα της εκπαίδευσής του. Αμέτρητες οι παιδαγωγικές θεωρίες και οι εκπαιδευτικές πρακτικές, παραδοσιακές και πιο σύγχρονες, όλες να προσφέρουν κάτι στην ανάπτυξη αυτών που ψελλίζουμε. Αλλά κι όλες μαζί να ομολογούν έλλειμμα Παιδείας.

Τελευταία επιστρατεύονται ευρήματα και από τις νευροεπιστήμες που πλουτίζουν την αντίληψή μας περί εγκεφάλου και μάθησης, αλλά είτε αγνοούνται εν πολλοίς είτε δικαιολογημένα κάποια από αυτά είναι πρόωρα και ενέχουν κάποιον κίνδυνο. Κάποια, όμως, είναι ενθαρρυντικά προς αξιοποίηση για ένα πιο σύγχρονο παιδαγωγικο-εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο θα μετατρέψει τον εκπαιδευτικό εμπειρισμό σε παιδαγωγικό επιστημονισμό που είναι η βάση επίλυσης και των προαναφερθέντων εκπαιδευτικών προβλημάτων. Σήμερα λ.χ., έχουμε σημαντικές επιστημονικές σταθερές που μπορούν να μορφοποιήσουν ένα καταλληλότερο παιδαγωγικό πλαίσιο. Είναι αποδεκτό, π.χ., πως ο εγκέφαλός μας λειτουργεί ολιστικά, παρά τη διαμερισματοποίησή του σε κέντρα νοητικών, μνημονικών και συναισθηματικών περιοχών.

Γι' αυτό η διαθεματικότητα, ως σφαιρική προσφορά και κατάκτηση γνώσεων και αξιών, κινείται στο επίπεδο του παιδαγωγικο-εκπαιδευτικού επιστημονισμού. Πόσο, όμως, προσέχτηκε και πόσο αξιοποιήθηκε τόσα χρόνια από τις αρχές της

προηγούμενης δεκαετίας, που έχει «επισκεφθεί» στην υποχρεωτική εκπαίδευση; **Μιλάμε, επίσης αποσπασματικά, και με κομπορρημοσύνη πολλές φορές, για το μαγικό εκπαιδευτικό ραβδί των νέων τεχνολογιών. Αλλά, γιατί όμως, η ως τώρα εισαγωγή τους στην εκπαίδευση δεν μετασχημάτισε ουσιαστικά την αποτελεσματικότητα της τάξης; Ερώτημα προερχόμενο από πολλές έρευνες.**

Έχουμε, λοιπόν, τώρα κάποιες παιδαγωγικές σταθερές και του πώς. Και όπως υποστήριξε ο Νίτσε: «Αν έχεις ένα γιατί για να ζεις, μπορείς να αντέξεις σχεδόν και το πώς». Να αντέξουν θεσμοί και εκπαιδευτικοί το πώς θα βελτιωθεί το παιδαγωγικό πλαίσιο και συνακόλουθα η εκπαίδευση. Διότι οι γνώσεις και οι θεωρίες μας είναι πρόσκαιρες και θνητές, όπως σοφά υποστηρίζει ο Πόπερ· και πολλές διαψεύδονται και υποκαθίστανται, υπακούοντας σε μια εξελικτική επιστημολογία. Αυτό σημαίνει πρόοδος: Να λέμε όχι στις αγκυλώσεις, να έχουμε εύπλαστη πρόθεση στο γιατί και το πώς της Παιδείας.

Σταμάτης Ν. Αλαχιώτης

Διασκευή

Ημερομηνία λήψης αρχείου: 14

Μαρτίου 2017

Ημερομηνία δημοσίευσης αρχείου: 10 Απριλίου 2016

Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.tovima.gr/opinions/article/?aid=791175>